

13.3.2003

67/4/02

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Terhi Mattila

MENETTELYVIRHE RIKESAKON VAHVISTAMISESSA

1

KANTELU

A kertoo 5.1.2002 eduskunnan oikeusasiamiehelle osoittamassaan kantelukirjoituksessa, että hänelle määrättiin rikesakko --- Espoossa. A saattoi rikesakkomääräyksen Espoon kärjäoikeuden käsiteltäväksi ja vaati, että rikesakko poistetaan. Espoon kärjäoikeuden --- A:lle toimittaman A:n päätökseksi ymmärtämän ilmoituksen mukaan rikesakko oli vahvistettu rikesakkomääräyksen mukaisesti. A:n mielestä päätöksen perustelut ovat riittämättömät sekä lain ja hyvän hallintotavan vastaiset. Perustelut ovat A:n mukaan kirjoitettu erittäin epäselvällä käsialalla. Päätöstä on perusteltu sillä, että pääteillä Otaniemeen mentäessä on 40 km/h aluerajoitusliikennemerkki, eikä sen päättymismerkkiä ole pysäköintialueen ja pysäyttämipaikan välillä. Perusteluissa ei ole otettu kantaa A:n kiistämisensä perusteeksi esittämiin seikkoihin. Espoon kärjäoikeuden osastosihteerin B:n tiedoksi toimittama päätös on A:n mielestä Suomen perustuslain 21 §:n vastainen. Lisäksi päätöksen mukana olleen tilisiirtolomakkeen tiedoteteksti on siten lainvastainen, että tekstissä virheellisesti tode taan, että sakko muunnetaan tuomioistuimessa vankeudeksi, ellei sakkoa saada perityksi ulosottoihin.

A pyytää oikeusasiamiestä tutkimaan Espoon kärjäoikeuden osastosihteeri B:n tiedoksi toimittaman päätöksen lain ja hyvän hallintotavan mukaisuuden.

2

SELVITYS

Espoon kärjäoikeuden osastosihteeri B toimitti tänne pyydetyn selvityksen ja Espoon kärjäoikeuden laamanni antoi lausunnon. Lisäksi oikeusministeriö antoi siltä pyydetyn selvityksen. Ne ovat kantelupäätöksen liitteenä.

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat

Saadun selvityksen mukaan A on tuomittu --- Espoon kärjäoikeuden ratkaisulla nro --- --- tehdystä liikenneriikkomuksesta 700 markan rikesakkoon. A ei ole ollut läsnä oikeudessa. Tämän vuoksi Espoon kärjäoikeuden kärjäsihteerinä toiminut osastosihteeri B on toimittanut A:lle --- päivätyn ilmoituksen rikesakon vahvistamista koskevasta päätöksestä poissaolevalle vastaajalle. Osastosihteeri B on kirjoittanut käsin ilmoitukseen oman

näkemyksensä tuomitun rikesakon syistä. Ilmoitukseen lisäämällä kirjoituksella B:n tarkoituksena on ollut kiinnittää kantelijan huomiota alueen nopeusrajoitusmerkin olemassaoloon ja sen mukaan määräytyvään nopeuteen. Ilmoituksen ohessa B on lähettänyt kantelijalle tilisiirtokortin. B ei selvityksensä mukaan ole selvittänyt, onko vahvistettu rikesakko muunnettavissa vankeusrangaistukseksi.

Espoon kärjäoikeuden laamanni on lausunnossaan todennut, että kysymyksessä on kärjäsihteerinä toimineen B:n ilmeisestä ajattelemattomuudesta aiheutunut kiusallinen menettelyvirhe. Laamannin mukaan B:n menettely ei ole ollut sen enempää asiaa käsitelleen kärjätuomarin kuin hänenkään tiedossa. B:n tarkoituksena on ollut helpottaa kantelijaa ymmärtämään rikesakon määrittämisen todelliset syyt, koska tämä ei ollut itse niitä oikeudessa kuulemassa. B:lle on laamannin mukaan tullut nyt selväksi, ettei tuollainen menettely ole hyvästä tarkoituksesta huolimatta sallittua, vaan että vastaajalle ilmoitettavien tietojen tulee perustua pelkästään kärjäoikeuden ratkaisuun, josta asianosaisella on aina oikeus saada jäljennös.

Tilisiirtokortin osalta laamanni toteaa, että kysymys on tilisiirtokortista, joka on nimenomaan tarkoitettu käytettäväksi tuomitun sakon maksamiseen eikä rikesakkoa varten ole laadittu erityistä sen maksamiseen tarkoitettua tilisiirtolomaketta, vaan siihen on käytetty kyseistä sakon maksamiseen tarkoitettua lomaketta. Tällöin siitä olisi tullut poistaa tieto muuntora ngaistuksen mahdollisuudesta.

Laamanni on vielä kertonut, että asiaa käsiteltäessä on tullut ilmi, että asia on käsitelty kärjäoikeuden pääkäsittelyssä, johon kantelijalle oli lähetetty tieto asian käsittelyajasta ja paikasta sekä poissaolon seurauksista vastoin yleistä käytäntöä vastaanottotodistusta vastaan, jota kirjettä A:lle ei kuitenkaan ollut postista ennen käsittelyä toimitettu, vaan se oli palautunut kärjäoikeudelle käsittelyn jälkeen 28.12.2001. Kirjeen lähettämistapa ei ilmennyt siitä asiakirjoihin liitetyistä tiedoista, joten istunnon puheenjohtajalla ei voinut olla aihetta epäillä ilmoituksen perille saapumista.

Havaitun käsittelyvirheen vuoksi kärjäoikeus kantelee tuomiovirheestä Helsingin hovioikeuteen ja hakee tuomion poistamista käsittelyvirheen vuoksi ja tulee sen jälkeen käsittelemään asian laillisessa menettelyssä.

3.2

Kannanotto

Osastosihteerin B:n päätösilmoitukseen käsin kirjoittama lisäys voi ymmärrettävästi, kuten tässä on tapahtunut, aiheuttaa saajalle sen käsityksen, että kyse on tuomioistuimen ratkaisun perusteluista eikä kärjäsihteerin omasta aloitteestaan ilmoitukseen kirjoittamasta lisäyksestä. Pidän B:n menettelyä moitittavana.

Menettelyn moitittavuutta arvioidessani olen kuitenkin ottanut huomioon, että lisäys on B:n käsin kirjoittama ja hänen allekirjoittamansa. Nimenselvennyksestä ilmenee myös hänen virka-asemansa. Menettelyvirhe on siten tapahtunut ilmeisestä ajattelemattomuudesta hyvässä tarkoituksessa ja B:lle on sittemmin tullut selväksi, että vastaajalle ilmoitettavien tietojen tulee perustua yksinomaan kärjäoikeuden ratkaisuun.

Virheellisen tiedon rikesakon osalta sisältävästä tilisiirtolomakkeesta totean, että oikeusministeriön selvityksen mukaan tuomioistuimille toimitetaan huhtikuun 2002 aikana ohje sakkolomakkeen käytöstä rikesakon vahvistamista koskevissa asioissa. Oikeusministeriö on lisäksi luvannut, että seuraavan kerran kun lomakkeita hankitaan lisää,

rikesakon vahvistamiset otetaan huomioon erillisenä menettelynä ja lomakkeen tietoa korjataan vastaavasti.

Lisäksi Helsingin hovioikeus on 12.11.2002 antamallaan päätöksellä kärjätuomarin hakemuksesta poistanut A:n rikesakkoa koske neen kärjäoikeuden päätöksen käsittelyvirheen vuoksi ja palauttanut asian kärjäoikeuteen uudelleen käsiteltäväksi.

3.3

Toimenpiteet

Saatan käsitykseni osastosihteeri B:n menettelyn virheellisyydestä hänen tietoonsa. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Espoon kärjäoikeuden laamannille.

Asia ei anna puoleltani aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Kantelukirjoituksenne liitteet palautetaan oheisena.